

КАРНАВАЛЪТ „МАСЛЕНИЦА“ В РОТВАЙЛ интервюто с проф. д-р Вернер Мецгер е проведено от Хорст Бучман

Обичаите от вида Масленица са разнообразни. Година след година хиляди посетители идват да гледат парадите не само в Германия, но и в другите европейски страни. Зрителите се наслаждават на „глупавите“ събития. Предаванията по телевизията отдавна са генератори на рейтинги. В разговор в дома му в Ротвайл през март 2022 г., проф. д-р Вернер Мецгер ни обясни особеностите на карнавала „Масленица“. Той става професор през 1989 г. с доклад за идеята за глупака и за карнавалните обичаи. От 1996 г. Мецгер е професор по фолклор в Университета в град Фрайбург и директор на Института за фолклор на германците от Източна Европа.

Какво е характерно за швабско-алеманските „глупави“ събития? Основната идея дали е същата или има големи разлики?

Основната идея със сигурност е същата. Хората в швабско-алеманската област не искат да се напиват. Те искат да се забавляват, но също така искат да предадат радостта си на другите. Те имат чувство за сплотеност отвъд карнавалните дни. Например, сега в кампании за помощ за Украйна. Навсякъде има много силно чувство за общност. Но в днешно време това е и преживяване на определено безвремие. Факторът време играе важна роля. За нас времето е много важно. Изгуби ли се ритъмът, то превръщаме нощта в ден, караме ски на ледник през лятото и на Карибите през зимата. Дори седмицата вече няма ритъм. Масленицата, от друга страна, е фиксирана точка в годината. Ние живеем за това, когато приближава. Ние живеем от нея, когато свърши. Всяко място има свои специфични обичаи. Масленицата в Офенбург, например, е доста по-различна от тази в Лауфенбург на Горен Рейн, където масленицата с фоновия си шум „бърбореща музика“ е по-повлияна от Базел. За разлика от градове като Вилинген или Ротвайл, традициите, маските и „глупавите“ дрехи в Ротвайл не са толкова далеч от тези в Горна Швабия. Но съм виждал някои страхотни неща на местни карнавали като този в Бад Валдзее. Младите гилдии в района на Боденското езеро, много от които са сформирани едва след Втората световна война, създават всяка нова фигура на шут, базирана на легендарна фигура, например, като представител на строителния бизнес. Духът на Масленицата е много подобен навсякъде, но има забавни местни характеристики.

Какво отличава швабско-алеманския фаснет (шут) от карнавала?

Те имат различни линии на развитие, но се разделят едва в началото на 19 век. В Кьолн е бил почти същия маскарад, като на юг до Френската революция. Навсякъде най-ранните маски са били на дяволски фигури. Едва по-късно костюмите стават по-свободни. В епохата на Просвещението и поради наполеоновите промени, тържествата са били забранени, например, карнавалът в Рейнланд, а през 1809 г. – карнавалите във Вюртемберг и Баден. По-късно, при прусаците, хората от Кьолн правят предпазливи опити за възраждане на тематичните паради с романтичен

характер. „Карнавалът на героите“ си пробива път в града. Думата "принц" не е била разрешена по това време, тъй като прусаците са забранили използването на династични термини.

Около 1848 г., хората за първи път осъзнават обществените сътресения по време на масленицата и карнавала, защото обикновените хора изобщо не са могли да участват в елегантните балове. Те са се чувствали като обикновени статисти в парадите, създадени за елита. Така е било и в Рейнланд, и в Алеманския регион. В Ротвайл обикновените хора са се чувствали покровителствани от висшите ешелони на властта, защото по време на карнавала само техните идеи можели да се реализират в тематичните паради. През 1870 г. това най-накрая довело до ситуацията занаятчиите от Ротвайл просто да извадят старите си „глупашки“ костюми отново от шкафовете и сандъците. Тази регресия към бившата Масленица не се случва в Кьолн. Големият град на река Рейн вече се е разраснал неимоверно, преживял е огромен приток на чужденци по време на индустриализацията и, по този начин, вече е бил загубил предишната си идентичност. Но за да се обединят различните социални класи хората от Кьолн използвали пеенето на карнавала, което махнало социалните бариери. И до днес никъде не се пее повече на карнавал, отколкото на този в Кьолн.

Какво прави фаснет на някой, който участва в парада?

Всяка година, като активен шут, фаснет, се питате защо го правите. Например, минавате през град Ротвайл в костюма и маската си и хората ви гледат сякаш сте наградена крава. Постепенно разбирате, че те дори не ви разпознават, че сте мистерия за тях. Това отваря напълно нови социални възможности. Като шут можете да се обърнете към познати демаскирани хора на "ти", с които нямате никакъв контакт в нормалния живот. Можете, например, да ангажирате местни знаменитости в забавни разговори и да им натъркате носа с глупостите, които са направили през годината. Зад маската вие си някой друг. По някакъв начин можете да участвате в живота от нова гледна точка. Особено гениално е, например, когато говорите с немаскираното лице за себе си, сякаш говорите за отсъстващо трето лице. В процеса научавате интересни неща, които не е задължително да чуete в реалния живот.

Може ли заинтересованите от България или Румъния наистина да разберат този вид карнавал?

Наистина могат! Особено южногерманските маски и маскировки са всичко друго, но не и чужди за румънските и българските зрители. С т. нар. „Кукери“ и „Сурвакари“ България разполага с огромно богатство от карнавални маски. В Румъния, или по-точно в Трансилвания, дори има карнавална традиция, която изглежда измамно подобна на швабско-алеманските обичаи.

След войната много жители на Агнетелн избягали или са били експулсирани в Южна Германия. Немалко от тях са донесли оригиналните си карнавални дрехи, впечатляващо свидетелство за любовта им към родината. Оттогава, в Гросаксенхайм, близо до Лудвигсбург, те продължават да съхраняват обичаите на родния си град.

Карнавалните фигури, като тези в Югозападна Германия, могат да бъдат видени в двадесет европейски страни. Те се простират от Испания до Черно море, от Сицилия до Англия. И когато ги срещнете, в който и да е карнавален град, знайте, че те носят нещо като вечност: маските винаги остават млади, само тези, които ги носят остаряват. Когато дрехата на шута е наследена, тъй като първоначалният ѝ собственик е починал, починалият продължава да живее в предишната си маска. Където и да се появи такава маска и такава дреха в Масленица, носена от по-млад човек, хората може да си помислят, че този покойник се е върнал за няколко часа. Погледнато в тази светлина, масленицата е не само забавление, но може да бъде и провокираща размисъл, който идва направо от сърцето.